

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Deloitte Accountants B.V.
Ernst & Young LLP
KPMG Accountants N.V.
Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V.
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Kopie aan:

Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Den Haag, 3 januari 2013

Referentie: 2013003 GK / DT / JMS

Betreft: aandeelhoudersvergaderingseizoen 2013 en de verwachte bijdrage van de accountant

Geachte dames en heren,

De Vereniging VEB NCVB (“**VEB**”) vraagt graag uw aandacht voor het volgende.

Voor veel beursgenoteerde ondernemingen was 31 december 2012 het eind van hun boekjaar. Op korte termijn zullen zij de jaarrekening en het jaarverslag opstellen. Deze documenten en gegevens zullen door u, de accountant van deze vennootschappen, worden gecontroleerd.

Met het oog op de jaarrekening over 2012 en de daarop volgende Algemene Vergadering van Aandeelhouders (“**AvA**”) waarin de vaststelling van de jaarrekening wordt geagendeerd, berichten wij u als volgt.

1. Algemeen standpunt VEB in accountancy discussie

De VEB wil dat de accountant daadwerkelijk functioneert als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer. Daarbij dient de accountant de financiële verslaggeving te controleren – niet uitsluitend voor de onderneming – maar voor de buitenwereld: de gebruiker van de jaarrekening.

De verklaring van de accountant dient zekerheid te verschaffen, zodat de interne en externe stakeholders (waaronder beleggers) van de onderneming op basis van de jaarrekening tot gedegen besluitvorming kunnen overgaan. Beleggers hebben als belangrijke gebruikers van de jaarrekening en het jaarverslag groot belang bij een kwalitatief hoogwaardige accountantscontrole. De accountant is met zijn wettelijke controletaak, kennis en ervaring bij uitstek geschikt het management van ondernemingen kritisch te toetsen waar het gaat om de

toepassing van de financiële verslaggevingstandaarden. Daarmee speelt de accountant een belangrijke rol in het geheel van *checks and balances* binnen de onderneming.

Inherent aan zijn rol als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer, zal de accountant ook aan de gebruiker van de jaarrekening uitleg moeten geven over zijn werkzaamheden. Het is gewenst dat de accountant deze uitleg geeft in zijn controleverklaring. Tijdens de AvA dient voldoende ruimte te worden geboden aan aandeelhouders om aanvullende vragen aan de accountant te stellen over diens controlewerkzaamheden en zijn controleverklaring.

Tijdens het aandeelhoudersvergaderingseizoen 2012 is gebleken dat accountants desgevraagd vaak weinig uitleg geven over hun controlewerkzaamheden en bevindingen. Dit geldt zelfs voor de accountants die van het bestuur van de vennootschap de ruimte krijgen om uitleg te geven over hun werkzaamheden en de controleverklaring.

Zo wordt veelal (getracht te) volstaan met het 'herkauwen' van hun controleverklaring zonder dat inhoudelijk op relevante vragen wordt ingegaan. Een dergelijke houding draagt evenwel niet bij aan een effectieve discussie en het informatieve gehalte van de AvA. Deze onwelwillende opstelling is volgens de VEB niet te verenigen met de gestelde eisen aan en verantwoordingsplicht van de externe accountant jegens de gebruiker van de jaarrekening.

De VEB bericht u in dat kader graag over een aantal vragen die zij tijdens het aandeelhoudersvergaderingseizoen aan de orde zal stellen.¹

De VEB hoopt dat de in de AvA aanwezige accountant antwoord geeft op deze vragen, op een voor de gemiddelde AvA-bezoeker duidelijke wijze, zonder in vaktechnisch jargon te vallen.

2. Ontheffing tot het verstrekken van (vertrouwelijke) informatie aan de AvA

De NBA heeft een "standaardmogelijkheid" tot ontheffing voor het verstrekken van bepaalde vertrouwelijke informatie aan de AvA. Deze ontheffing is opgenomen in de standaardbrieven van de NBA die de accountant kan gebruiken bij het accepteren van de controleopdracht².

De AvA is bij uitstek het juiste podium voor de accountant om aan het maatschappelijk verkeer duidelijk te maken wat hij gecontroleerd heeft en wat zijn bevindingen daaromtrent zijn.

De VEB kan zich dan ook geen bezwaar aan de zijde van de accountant voorstellen tegen het aanvragen van deze ontheffing.

De VEB zal de accountant op de AvA in ieder geval vragen:

- i. Heeft u een ontheffing gevraagd aan de onderneming voor het verstrekken van bepaalde (vertrouwelijke) informatie aan de AvA? Zo ja, heeft u deze gekregen?

¹ Dit is geen limitatieve lijst, tevens kan het voorkomen dat de vergaderbezoekers niet alle in deze brief genoemde vragen stellen.

² Zie http://www.nba.nl/Documents/HRA/hra_deel_3.pdf op p. 25 staat een voorbeeldbrief van een opdrachtbevestiging waarin ook het optreden van de accountant in de AvA aan bod komt.

- ii. Zo nee, om welke redenen heeft u deze ontheffing niet aangevraagd? En in hoeverre denkt u uw rol als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer nog te kunnen invullen?
- iii. Met betrekking tot welke specifieke thema's/onderwerpen heeft u de ontheffing gevraagd en van de vennootschap verkregen?
- iv. Heeft u met betrekking tot specifieke thema's/onderwerpen een ontheffing gevraagd, maar evenwel niet van de vennootschap verkregen? Zo ja, welke thema's/onderwerpen waren dat?

3. De rol van de accountant bij de controle van het jaarverslag

De VEB stelt voorop dat de accountant niet alleen de jaarrekening dient te controleren; ook dient hij te controleren in hoeverre het jaarverslag³ verenigbaar is met hetgeen in de jaarrekening staat opgenomen.⁴

Veel accountants vatten dat aldus op dat zij het jaarverslag slechts beperkt hoeven te controleren en alleen dienen in te grijpen bij evidente onjuistheden. Voor de VEB is een dergelijke, beperkte toets van het jaarverslag onvoldoende.

De VEB verwacht, op grond van de formulering van de wet, een stevigere rol van de accountant bij de controle van het jaarverslag. Zo dient de accountant kritisch naar het bestuursverslag en het verslag van de commissarissen kijken.

Na een adequate controle van de jaarrekening en de onderliggende documentatie moet de accountant een goed beeld van de onderneming hebben. Op grond daarvan – en op grond van de informatie die de accountant in eerdere jaren heeft opgedaan – kan de accountant met een kritische blik het jaarverslag controleren en de (kwalitatieve en kwantitatieve) uitspraken van de ondernemingsleiding op waarde schatten. De accountant moet zich bijvoorbeeld ook uit kunnen spreken over de risicoparagraaf. Tevens moet de accountant een oordeel kunnen geven of hetgeen is opgenomen in de beloningsparagraaf. Niet alleen over de juistheid van de bedragen maar ook of de bezoldiging van het afgelopen boekjaar overeenkomstig het beloningsbeleid van de onderneming is geschied.

Onderdeel van het jaarverslag is het corporate governance verslag van de vennootschap⁵. De VEB onderschrijft de visie van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code. Deze

³ Onder het jaarverslag valt in ieder geval het verslag van het bestuur, het verslag van de raad van commissarissen en de corporate governance verslag (inclusief de risicoparagraaf).

⁴ Op grond van de wet moet een jaarverslag (art 2:391 lid 1 BW): "een getrouw beeld [geven] van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon en van de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. [...] Het jaarverslag geeft tevens een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd, [...]" Lid 4 van dit artikel bepaalt dat het jaarverslag niet in strijd mag zijn met de jaarrekening. Art 3:393 lid 3 BW bepaalt dat: De accountant onderzoekt of de jaarrekening het in artikel 362 lid 1 vereiste inzicht geeft. Hij gaat voorts na, of de jaarrekening aan de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften voldoet, of het jaarverslag, voor zover hij dat kan beoordelen, overeenkomstig deze titel is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is.

⁵ Zie art. 2:391 lid 5 BW

bedeelt de accountant een prominentere rol toe bij de controle van de verslaglegging over de naleving van de code.⁶

De accountant dient actiever te toetsen of een onderneming een juist en volledig beeld geeft van de naleving van de Corporate Governance Code. De accountant dient over zijn bevindingen ten aanzien van de naleving ook aan de aandeelhouders verslag te doen.

4. Vragen aan de accountant

De VEB verlangt van de accountant dat hij transparant is tijdens de AvA over zijn controlewerkzaamheden en –bevindingen.

De VEB zou graag zien dat de accountant in de vergadering het initiatief neemt en uitleg geeft over zijn controle. Daarbij zou in ieder geval de scope van de accountantscontrole en de (wijze van) aansturing van de accountants van groepsmaatschappijen behandeld moeten worden. Ook de hoofdpunten van de management letter dienen behandeld te worden bij de presentatie van de accountant op de AvA.

De accountant dient bij de beantwoording van vragen de belangen van betrokkenen zorgvuldig af te wegen. Voor de VEB is duidelijk dat de belangen van de gebruiker van de jaarrekening uiteindelijk doorslaggevend dienen te zijn, tenzij beantwoording van de vragen de onderneming schaadt. Indien transparantie ontoelaatbare schade zou berokkenen, dient de accountant op zijn minst uit te leggen waarom dit volgens hem het geval zou zijn.

Neemt de accountant niet het initiatief tot het geven van uitleg over zijn functioneren, dan zal de VEB hem de volgende vragen stellen:

1. Wat was de scope van uw accountantscontrole?
2. Hoe hoog was de materialiteitsdrempel bij uw controle?
3. Hoe bent u te werk gegaan bij de controle van buitenlandse dochtermaatschappijen (afhankelijk van de aard van de onderneming)?
4. Wat waren uw bevindingen van de controle? Wat waren de hoofdpunten van de management letter? Wat waren uw bevindingen op deze hoofdpunten?
5. Hoe beoordeelt u de schattingen/aannames van het management in de jaarrekening? Hoe schat u deze in (conservatief, gematigd of agressief)?
6. Wat was uw rol ten aanzien van het jaarverslag (zie paragraaf 3)? Hoe kwalificeert u de toon van de raad van bestuur in het jaarverslag (conservatief, gematigd of agressief)?
7. Wat was uw rol ten aanzien van het corporate governance verslag. Hoe heeft u de naleving getoetst? Geeft de onderneming naar uw mening een juist en volledig beeld van de naleving van de Corporate Governance Code?
8. Hoe kwalificeert u de prognoses van de raad van bestuur waarop bijvoorbeeld de boekwaarde van de goodwill (immateriële activa) alsmede eventuele impairments zijn gebaseerd (conservatief, gematigd of agressief)?
9. Hoe kijkt u aan tegen de "Toon aan de Top" binnen de vennootschap? Kunt u iets vertellen over de Toon aan de Top bij (stand alone) dochtermaatschappijen?
10. Kunt u uitzetten of de vennootschap derivaten heeft afgesloten bij banken. Waarom heeft de onderneming deze contracten gesloten? Was het volgens u

⁶ Rapport 2012 Monitoring Commissie Corporate Governance Code, pag 9.

noodzakelijk dat deze contracten zijn gesloten? Wat is de maximale exposure van de vennootschap, bijvoorbeeld uitgaande van een worst case scenario?

11. Vanaf januari 2013 zullen nieuwe boekhoudregels van kracht worden voor de waardering van pensioenen (IAS 19). Actuariële pensioenverliezen mogen dan niet meer over meerdere jaren uitgesmeerd worden. Ook is niet langer toegestaan te rekenen met een verwacht rendement voor het pensioenfonds dat hoger ligt dan de discontovoet van de pensioenverplichtingen. Voor beursfondsen met één (of meerdere) zogenaamde *defined benefit plans* hebben de nieuwe regels significante gevolgen. Veel beursfondsen zullen een eenmalige last moeten nemen tegen het eigen vermogen en/of de komende jaren hogere pensioenlasten in de winst- en verliesrekening moeten verantwoorden. De VEB heeft in haar Spccr puntenbrief 2013 (zie bijlage 1) aan de beursgenoteerde ondernemingen verzocht in hun jaarverslag de verwachte gevolgen te beschrijven voor de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen. In ieder geval dient de consequentie voor verschillende solvabiliteitsratio's (bijvoorbeeld: solvabiliteit, gearing en rentedekking) behandeld te worden, alsook de gevolgen hiervan voor eventuele bankafspraken.

De boekhoudkundige verwerking van pensioenverplichtingen is één aspect, de kasuitstromen die daarmee samenhangen zijn wellicht nog relevanter. De (potentiële) kasuitstromen naar pensioenfondsen staan los van de boekhoudkundige verplichtingen voor de onderneming en zijn afhankelijk van de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds en de financieringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de onderneming. De VEB heeft de beursfondsen verzocht de beleggers meer informatie te verschaffen over de mogelijke cashverplichtingen die met het pensioenfonds zijn aangegaan alsook de wijze waarop de cashrisico's beperkt kunnen worden. Beursfondsen zouden ten minste inzicht moeten geven in een scenarioanalyse waarbij drie scenario's (base-, worst- en best case scenario) worden geschetst voor de komende jaren.

De VEB verneemt graag van de accountant: (i) of hij kennis heeft genomen van de afspraken van het beursfonds met het betreffende pensioenfonds; (ii) een uitleg wat deze verplichtingen concreet voor het beursfonds inhouden de komende jaren; en (iii) een toelichting bij de scenarioanalyse van de onderneming.

5. Kennis van deze brief en vragenlijst

De VEB gaat er van uit dat de aangeschreven accountantskantoren en de daarbij aangesloten accountants kennis zullen nemen van deze brief en de daarin opgenomen vragen.

De VEB verwacht van de accountant dat deze inhoudelijk antwoord geeft op de vragen van de AvA-bezoekers, waaronder de in deze brief genoemde vragen.

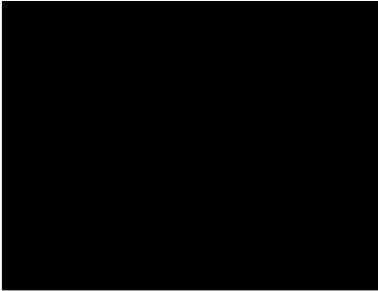
Wij rekenen, met uw hulp, op een transparante jaarrekening en jaarverslag en zien uit naar een vruchtbare discussie in de AvA.

Wij zijn gaarne bereid het voorgaande mondeling toe te lichten.

Een kopie van deze brief stuurden wij aan de NBA.

Vereniging VEB NCVB

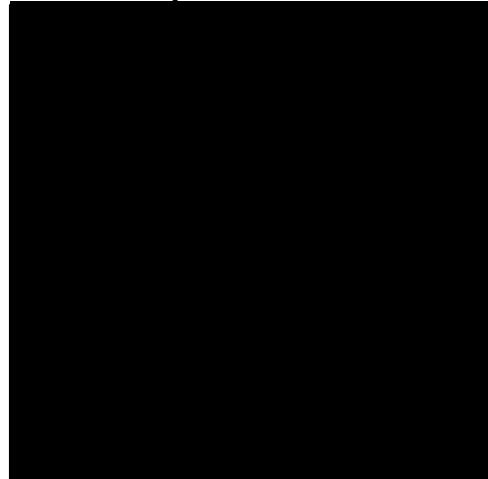
Vereniging VEB NCVB

Postbus 240, 2501 CE Den Haag
Amaliastraat 7, 2514 JC Den Haag

T: +31 (0)70 313 00 00
F: +31 (0)70 313 00 99

I: www.veb.net
E: info@veb.net

Rek. ABN-AMRO 51.70.19.485
K.V.K. 40408053

Bijlage 1:   Speerpuntenbrief 2013 aan de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen